

14. Ünite

5.4 Kenttsel Bütünleşme ve Rekreatasyona Katılma :

Kenti farklı toplumsal ve kültürel dünyaların mozaığı olarak kabul ettiğimize kentte yaşayan bireylerinde kenti kendine göre algılayabileceği düşüncesini kabul etmiş oluruz. Bireyin kente ilişkin tutum ve davranışlar içine girmesi kentli olma veya kentlilik bilinci düzeyine göre farklılık gösterebilir. Bu durumun ortaya çıkması ise bireyin kendini kentli olarak görüp görmemesine bağlıdır.

Güçlü'nün de (2002) belirttiği gibi “kentlilik bilinci” bireyin kentte yaşaması ile oluşsan tutumları, değerleri ve davranışlarının tümüdür. Kentin heterojen bir yapı olduğunu kabul ettiğimize göre kentte yaşayan bireylerin kentsel bütünleşme veya kentlilik bilinci düzeyleri de farklı olacaktır. Kentlileşmenin tutum ve davranışlara olan en büyük yansıması ise dinlenme, fiziksel kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma gibi boş zaman değerlendirme alışkanlığına bir değişim ortaya çıkmasıdır.

Kentli bireyin boş zaman davranışları kentlileşme açısından önemli ip uçları verir. Geleneksel ve çoğunlukla kırsal bölgelerden getirilen ve daha çok ev içi veya çok dar sosyal çevreler içerisinde yapılan boş zaman etkinliklerinden; daha evrensel ve geniş kitlelerce kabul edilen kentsel yaşamla entegre olmuş müzik sinema tiyatro gibi sanatsal veya sporun bir çok dalıyla uğraşmaya yönelme kentlileşmenin bir başka önemli ölçütünü ortaya koyar.

Zaten kentler, sadece bireylerin ekonomik yaşamlarına ve çalışma koşullarına ortam oluşturmakla kalmaz aynı zamanda bireylerin rekreasyon ihtiyaçlarını giderecek düzenleyici ve yönlendirici roller üstlenirler. Kentler bu rollerini (fonksiyonlarını) yerine getirirken boş zaman hizmetlerinin niteliği ve niceliğinde önemli çeşitlilik arz eder.

Kentler insanların rekreasyonel ihtiyaçlarına cevap verebilecek potansiyele sahiptirler. Bu ihtiyaç yasalarda da güvence altına alınmıştır. Bu konuda yaşanan sorunlar kent yönetimlerinin veya merkezi yönetimlerinin olayı ihmal etmesi, kmsemesi ya da yanlış planlama yatırımlarından dolayı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, kentli bireyin kentli gibi yaşayabilmesi için rekreasyonel imkanların kent planlaması içinde nitel ve nicel çoğunlukla yer alması gereklidir. Ve modern kentler bu yaklaşımı benimseyen hayata geçiren kentler oluşmuşlardır.

Kentlileşme sürecini yaşayan kentli bireylerin kendilerini kentli sayabilmeleri kentle entegre olabilmeleri, kenti ve kentsel yaşamı benimsemeleri iselleştirebilmeleri için sağlıklı boş zaman davranışı geliştirebilmeleri önem taşır. Spor, sanat, müzik vb. birçok rekreasyonel etkinliğe yönelme bu yönde planlamalar yapma ve zengin rekreasyonel alternatifler sunma, tesis eğitici lider, ara gereç unsurlarını tedarik etme ve bu olanakları yaygınlaştırmak gerekir.

Kentlileşen birey sosyo-ekonomik ve kültürel durumuna katıldığı rekreasyonel uğraşları ile kendisi ayrıcalıklı statü kazanmış ve farklılaşmış bir birey olarak gösterebilir. Bir bakıma birey rekreasyon alışkanlıklarının çeşidine göre bunu bir statü sembolü olarak da görebilmektedir. Tenis oynamak ata binmek, yüzmek veya müzik yapmak bireyi başkalaştıran kentlileştirdiğini gösteren veya bunu kanıtlayan etkinlikler olmaktadır.

Yapılan araştırmalar insanların geçmişle karşılaştığında daha çok boş zaman ihtiyacı olduklarını göstermektedir. Chalip, Thomas ve Voyle'nin belirttiği gibi günümüzde insanlar daha çok boş zamana sahip olmayı arzularlar çünkü bireyin sosyalleşmesinde daha çok insanla iletişim içinde olmasında ve sosyal desteğe sahip olmasında rekreasyonel aktivitelerde katılımın payı oldukça fazladır.(Akt: Kibler ve Smith,2005) Literatürü incelediğimizde de rekreasyonel aktivitelerle katılımın faydalarını ortaya koyan pek çok çalışma olduğunu görmekteyiz (Karaküçük, 2005; Koçak, 2005; Nadirova, 2005)

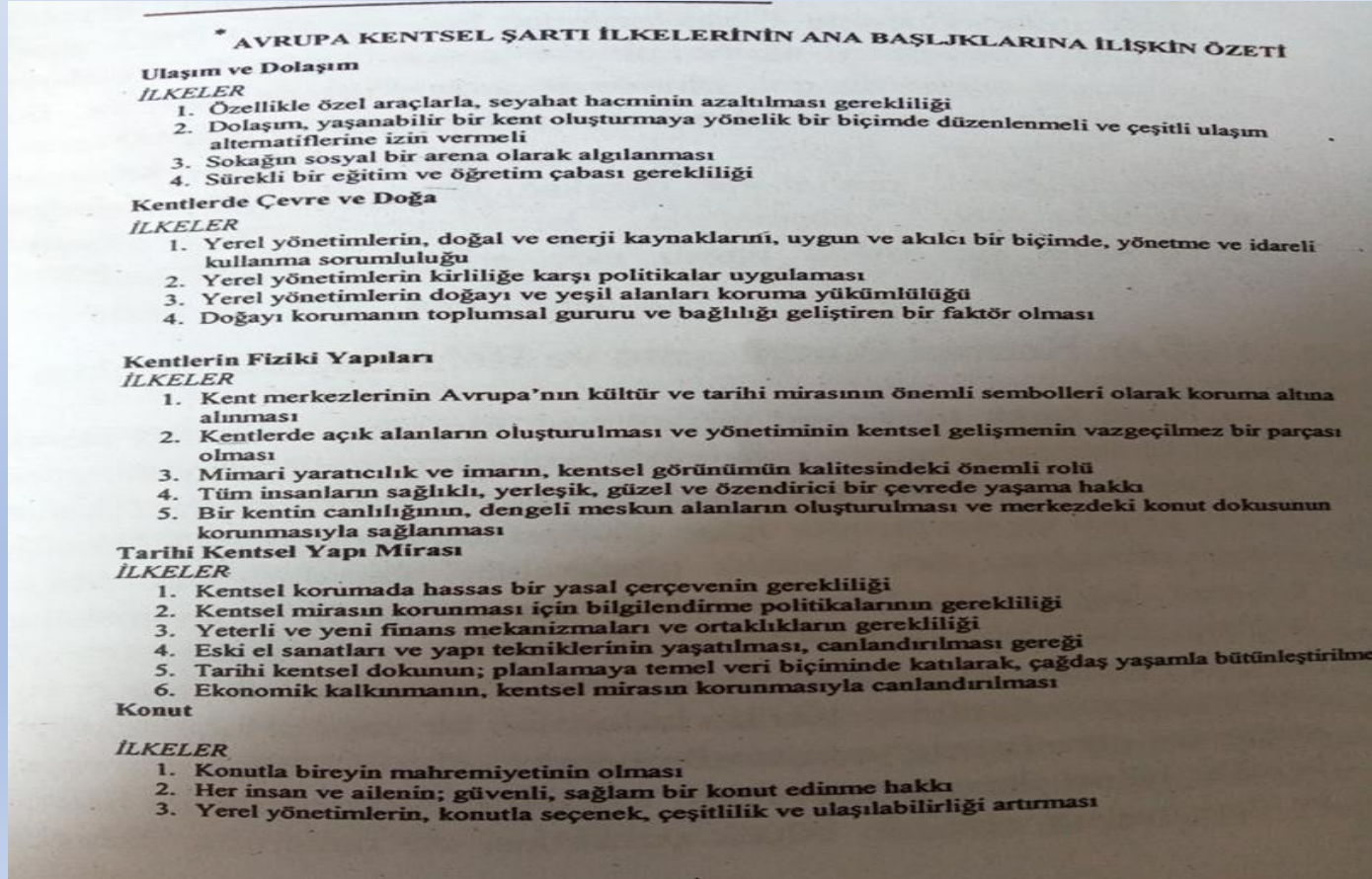
Örneğin, Nadirova (2000) rekreasyonel aktivitelere katılımın insanlara sağladığı faydaları belirtmek amacıyla yaptığı çalışmada bu tür aktivitelere katılımın bir çok faydası olduğu görüşünü savunmaktadır. Bu nedenle rekreasyonel aktiviteler atılım sonucunda elde edeceği faydaları “kısa süreli” ve “uzun süreli” faydalar olarak iki kategoride ele alınmasının fayda olacağını belirtmektedir. Birey bu tür aktivitelere katılarak rahatlama, iş ve aile hayatını sevme ve doğayı sevme gibi kısa süreli hazara ulaşırken uzun vadede yaşamın kalitesini artırma ve yaşamdan doyum hissetme gibi hazlar elde edebilir.

Kentli birey için; kentin kendisine sunacağı rekreasyonel olanaklar bir hak olarak değerlendirilmektedir. İnsan hakları Evrensel Beyannameesi ile uyumlu Avrupa Kenti Hakları Deklerasyonu’ nun 7. maddesi “spor ve boş zaman yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun her birey için spor ve boş zamanlarını değerlendirebileceği olanakların sağlanması” şeklindedir.

Bu maddelerin ilkeleri ise şu şekilde açıklanmaktadır.

1. Tüm kent sakinleri eğlence dinlence ve spor faaliyetlerinde yer alma hakkı,
2. Spor alanlarının sağlıklı ve güvenli olarak tasarlanması,
3. Her kent sakininin kişisel potansiyelleri doğrultusunda istediği sporu yapma hakkı.

4. Sosyal ve ekonomik olanakları kısıtlı olan kişi ve ailelerin haklarının, yalnızca pazar mekanizması koşullarına terk edilmemesi
5. Yerel yönetimler tarafından, ev sahibi olabilmek ve kullanım süresi güvencesinin sağlanması
6. Eskimiş konut dokusunun yenilenmesinin bedelinin burada oturan, sosyo-ekonomik seviyesi düşük gruplara yüklenmemesi

Kent Güvenliğinin Sağlanması ve Suçların Önlenmesi

İLKELER

1. Net bir güvenlik ve suç önleme politikasının, alınacak önlemlere, kanuni yaptırımlara ve müşterek desteğe dayandırılması
2. Yerel güvenlik politikasının; güncelleştirilmiş, kapsamlı istatistik ve bilgilere dayandırılması
3. Suçun önlenmesinin toplumun tüm üyelerini ilgilendirmesi
4. Etkili bir kent güvenlik politikası için; emniyet güçleri ve yerel halkın yardımlaşması
5. Uyuşturucu karşıtı yerel politikanın oluşturulması ve uygulanması
6. Suçların tekrarını önleyici programlar ve hapis cezaları yerine alternatif çözümler üretilmesi
7. Yerel güvenlik politikasının temel unsuru olarak mağdurların kollanması
8. Suçların önlenmesine öncelik verilmesi ve buna bağlı mali kaynakların yaratılması

Kentlerdeki Özürlü ve Sosyo-Ekonomik Bakımdan Engelliler

İLKELER

1. Kentlerin, herkesin her yere erişebilirliğini sağlayabilecek şekilde tasarlanması
2. Özürlü ve engellilere ilişkin politikaların, hedef gruplar için aşırı himayeci değil, toplumla bütünleştirici olması
3. Özürlüler ve azınlıkları temsil eden derneklerin kendi aralarındaki işbirliği ve dayanışması
4. Evler ve işyerlerinin özürlü ve engellilere uyarlanabilir biçimde tasarlanması
5. Seyahat, iletişim ve kamu ulaşımının tüm insanlar için erişilebilir olması

2

Kentsel Alanlarda Spor ve Boş Zamanları Değerlendirme

İLKELER

1. Tüm kent sakinlerinin, eğlence, dinlenme ve spor faaliyetlerinde yer alma hakkı
2. Spor alanlarının sağlıklı, ve güvenli olarak tasarlanması
3. Her kent sakininin kişisel potansiyelleri doğrultusunda istediği sporu yapma hakkı

Yerleşimlerde Kültür

İLKELER

1. Tüm kent sakinlerinin kültürel faaliyetlerden faydalanma hakkı
2. Yerleşimlerin kültürel oluşumunun ekonomik ve sosyal gelişmeye katkısı
3. Güçlü bir bağ olarak, farklı milliyet, bölge ve ülke halkları arasındaki kültürel alış,veriş
4. Kültürel gelişim ve gerçek bir kültürel demokrasi için; yerel yönetimlerin, toplum birimlerinin, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün artan dayanışma gereksinimi
5. Kültürel çoğulculuğun (çeşitlilik), yenilikleri ve yenilikçi denemeleri öngörmesi
6. Yerel yönetimlerce dengeli biçimde tesis edilmiş kültürel turizmin, toplum üzerindeki olumlu etkisi

Kentli haklarının yaşama geçirilmesinin  farklı yönünden bahsedilmektedir.
(Tekeli,2001)

1. Kentte yaşayan bir kimsenin hakları kullanırken kendi haklarını gasp etmesinin ve onları tahrip etmesinin önlenmesi ve bu hakların savunulma yolu ile yaşama geçirilmesi
2. Kentli haklarının her kentlinin davranışları ile oluşup kişilerin geliştirilmesinde açıklığı ile gerçekleştirilmesidir.
3. Hak sahibinin bu hakların gerçekleştirilmesini toplumsal düzeni korumaktan sorumlu devletten istemesi yoluyla gerçekleştirmesidir.

Yerleşimlerde Kültürlerarası Kaynaşma

İLKELER

1. Kent politikalarının temel unsuru olarak ayrımcılık karşıtlığı
2. Yerel yönetimlerce göçmenlerin, yerel politik yaşama etkin katılımının sağlanması
3. Kentlerde uygulanan kültür ve eğitim politikalarının ayrımcı olmaması
4. Yerel yönetimlerin, iş olanaklarından eşit faydalanmayı sağlaması
5. Göçmen topluluklarının, sosyal ve fiziki çevresiyle bütünleşmesi anlamında, kültürlerarası kaynaşma

Kentlerde Sağlık

İLKELER

1. Kentsel çevrenin tüm kentlilere iyi sağlık koşullarını sağlaması
2. İyi sağlık koşullarının temini için; kişilerin temel ihtiyaç maddelerinin güvenilir ve sağlıklı biçimde sunumu
3. Yerel yönetimlerin; toplum kaynaklı sağlık girişimlerini ve katılımları teşvik etmesi
4. Kent sağlığı uluslararası bir önem de taşıdığından, yerel girişimlerin uluslararası programlarla ortak yürütülmesinin öngörülmesi

Halk Katılımı, Kent Yönetimi ve Kent Planlaması

İLKELER

1. Yerel politik yaşama halkın katılımını temin için; halk temsilcilerini, özgür ve demokratik olarak seçebilme hakkı
2. Yerel politik yaşamda etkin bir katılım için; halkın yerel, politik ve idari yapılarda belirleyici olması gereği
3. Toplum geleceğini etkileyecek her tür önemli projede halka danışma gereği
4. Kent yönetimi ve planlamasının; kent karakteri ve özel niteliklerine ilişkin yeterli bilgiye dayandırılması
5. Yerel politik kararlarını; uzmanlardan oluşacak ekiplerce gerçekleştirilecek kentsel ve bölgesel planlara dayandırılması
6. Karar verme sürecinin sonucunda ortaya çıkan politik tercihlerin anlaşılabilirliği ve hayatiyeti
7. Gençlerin toplum yaşamına katılımının yerel yönetimlerce sağlanması

Kentlerde Ekonomik Kalkınma

İLKELER

1. Yerel yönetimlerin, kendi yörelerinin ekonomik kalkınmasını temini
2. Sosyal ve ekonomik kalkınmanın ayrılmaz bütünlüğü
3. Bölge ve yakın çevresinin sosyal ve ekonomik bir parçası olarak; kent
4. Üretim, destek ve gelişimi teşvik edecek yeterli altyapının mevcudiyetiyle sağlanacak ekonomik büyüme ve kalkınma
5. Kent ekonomisinin büyümesi ve kalkınması için önemli bir bileşken olan, kamu-özel sektör işbirliği

KAYNAKÇA :

- Karaküçük, S.ve Gürbüz, B. (2007) Rekreasyon ve Kentleşme, Gazi Kitap Evi